

Ilyen körülmények között kétségtelen, hogy bár politikai taktikázással, amerikai támogatással átmenetileg (esetleg néhány hónapig is) meg lehet még hosszabbítani a troisième force uralmát, mégis a francia belpolitikában csupán két végleges megoldás között van választás. Az egyik a fent említett és a kommunisták bevonásával alkotható széles körű koalíció, a másik De Gaulle hatalomra jutása. Az első felé, mit fentebb kifejtettem, erősen hajlik a francia közvélemény egy nagy része, sőt a francia politikai körök jelentős hányada is, viszont vele szemben áll Amerika befolyása és hatalma. A másik megoldás kétségtelenül népszerűtlen a francia közvélemény többsége előtt, mivel általános meggyőződés szerint egyet jelent, ha nem is az általános, de legalább a polgárháborúval. Ezzel szemben amerikai részről más, jobb megoldás hiányában, amint ezt már fent hivatkozott jelentésemben is jeleztem, kezdenek hajlani afelé, hogy De Gaulle-t elfogadják, sőt igyekeznek őt propagandájukban megszibilibbabbá tenni az amerikai közvélemény előtt. Az UNO mellé kiküldött amerikai delegáció egyik tagja, Drew, aki a felszabadulás után követségi tanácsos volt a budapesti amerikai követségen, maga jelentette ki előttem, hogy De Gaulle-t már nem tartja a demokrácia számára veszélyesnek. Viszont az amerikai állásponttal szemben angol részről még messze vannak attól, hogy De Gaulle-t elfogadják. A Labour-kormány ugyanis szovjetellenes politikája ellenére nem tudja még egyszerre elfogadtatni közvéleményével úgy Franco, mint De Gaulle possibiliassá válását.

A krízis tehát a francia belpolitikában megoldatlan továbbra is. Kulcsa azonban ma már nemcsak az országban magában van, hanem a megoldási lehetőségekben majdnem döntően közrejátszanak a nemzetközi események, amelyek központja jelenleg az Egyesült Nemzetek itt folyó konferenciája folytán éppen Párizs maga.

MOL XIX-J-1-j 10. dohoz 11/a (egykorú másolat)

¹ Elvtársam.(francia).

² Conseil National de la Résistance - Az Ellenállás Nemzeti Tanácsa (francia).

³ Comité de la Libération de Paris - Komité Párizs Felszabadítására (francia).

⁴ A grenoble-i eseményekkel kapcsolatos hivatkozott jelentést, miután kizárólag a francia belpolitika máshol is említett eseményeivel foglalkozik, nem közöljük.

⁵ Vö. Károlyi következő napi, októberi elsejei jelentésével. Úgy tűnik, mintha a Schuman-kormány bukása Károlyi külpolitikai éleslátását is megzavarta volna, és teljesen irreális reményeket táplált a SFIO és a KP újabb közeledéséről, noha tudta, hogy ez már csak a nemzetközi környezet miatt sem képzelhető el. Kimerültsége vagy más okozhatta; eddig nem fordult még elő, hogy két egymást követő jelentésben ellentétes véleményt fejtsen ki. Érdekes, hogy Rajk ugyanezt teszi. Mint láthatjuk, két egymást követő táviratban ad ellentétes utasítást.

527. RAJK LÁSZLÓ TÁVIRATA KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Budapest, 1948. szeptember 30.)

64. számú rejtjeltáviratára: meghívást ne fogadja el.¹

KÜM irattára. Párizsi táviratok (eredeti tisztázat)

¹ Válasz a Marshall-lal és J. F. Dullesszal való esetleges találkozás lehetőségét jelentő szeptember 28-i táviratra. L. Rajk erre vonatkozó, nyilván valamivel későbbi levelét.